

Cultuur op TV: Dat gaat zomaar niet!

Onderzoek naar het beleid achter het uitzenden van culturele programma's op de Nederlandse omroepen

Bachelorscriptie geschreven door:

Naam: Sanne van Let
Studentnummer: 3341526
Email: S.M.vanLet@students.uu.nl

Aan de Universiteit Utrecht

Studie: BA Taal- en Cultuurstudies
Specialisaties: Nieuwe media & Kunstbeleid en -management
Studiejaar: 2011-2012
Blok: 2

Scriptie-themagroep: De traditionele podiumkunsten en de mediacultuur
Scriptiebegeleider: dr. Kees Vuyk

Datum: 20 januari 2012

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
De Nederlandse overheid en haar cultuur- en mediabeleid	4
Het Mediafonds	9
Ontwikkelingen binnen het Mediafonds	11
Conclusie	18
Literatuur.....	19

Inleiding

De televisie is een medium dat iedereen kent. We zijn in onze maatschappij gewend geraakt aan een haast oneindige hoeveelheid televisiekanalen, die ieder 24 uur per dag, zeven dagen per week, een zeer gevarieerd programma-aanbod uitzenden. De televisie lijkt daardoor bijna vanzelfsprekend te zijn geworden.

Door deze vanzelfsprekendheid zou men haast vergeten dat dit medium nog niet zo lang deel uitmaakt van onze maatschappij. Pas vanaf de jaren '50 mengde de televisie zich steeds (heel langzaam) in ons leven. Een enkel uitzendkanaal werd al snel uitgebreid naar meerdere kanalen, met als gevolg dat er steeds meer televisieprogramma's konden worden bedacht, geproduceerd en uitgezonden. Ook programma's van culturele aard! Van wie kwam dit initiatief? Werd cultuur op televisie gesubsidieerd, net als cultuur in theaters?

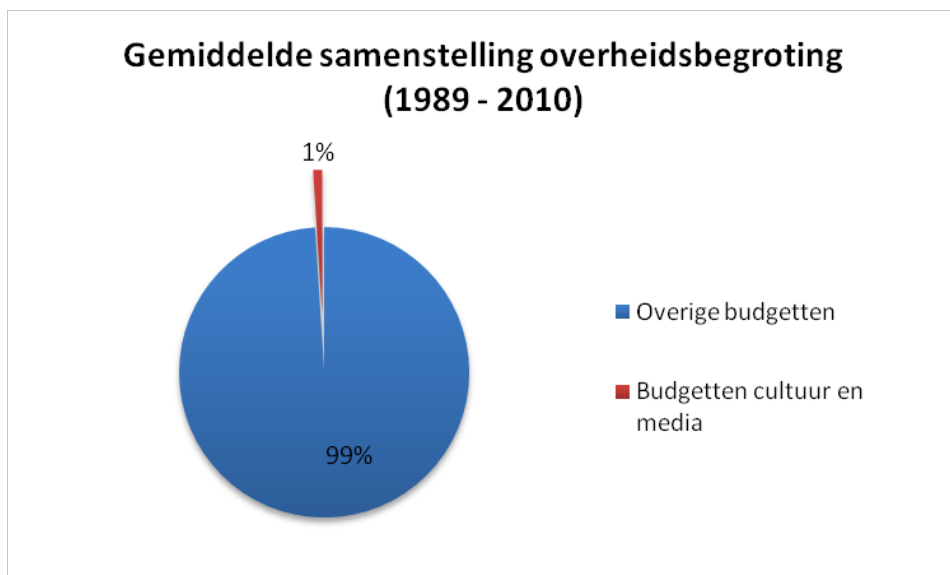
Dit onderzoek concentreert zich op het beleid dat schuilging achter het uitzenden van cultuur op televisie op de omroepen, sinds de opkomst van het medium tot heden. In het bijzonder wordt getracht antwoord te vinden op de vraag of er een ontwikkeling waarneembaar is door de jaren heen in de manier waarop de productiesubsidies voor cultuur op televisie zijn verdeeld.

Het onderzoek is gebaseerd op een uitgebreide literatuurstudie: van jaarverslagen tot ingebonden werken van kleine, onbekende congressen. Gezamenlijk brachten ze mij dichterbij een antwoord op de hierboven omschreven vraag.

De Nederlandse overheid en haar cultuur- en mediabeleid

De scheidingslijn tussen de beleidsterreinen *cultuur* en *media* is niet altijd even vanzelfsprekend. Officieel zijn er tussen beide beleidsterreinen geen rechtstreekse verbindingen. Wel is er een duidelijke, door de overheid erkende, verbinding tussen het mediabeleid en het kunstleven: media zijn gebruikers van kunst, ze geven informatie over kunst én zij produceren kunst.¹

Cultuur en media zijn kortom verwant. Het zal dan ook geen toeval zijn dat in de overheidsbegrotingen voorheen jarenlang de budgetten voor cultuur en media (samen met sport en recreatie) onder één noemer stonden. Wanneer we het totale bedrag van de overheidsbegroting vergelijken met de budgetten die begroot zijn voor cultuur en media, valt op dat dit een aanzienlijk klein aandeel betreft.

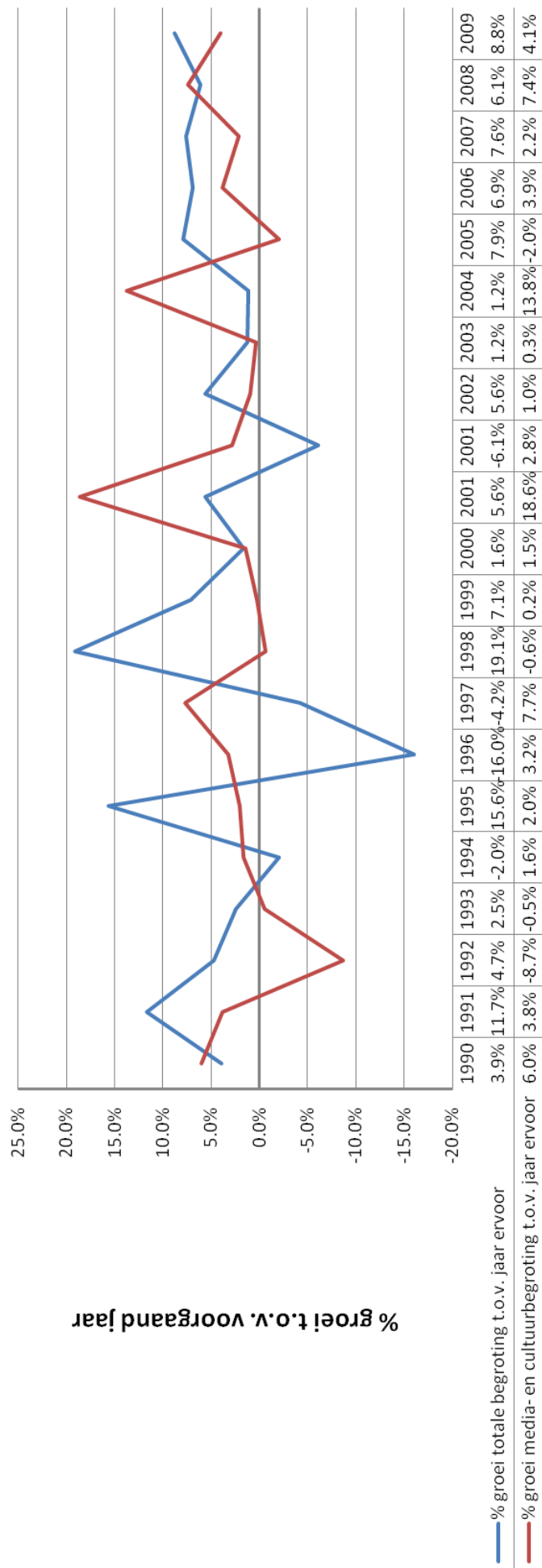

Wat ook opvallend is, is dat de overheidsbegroting en de media- en cultuurbegroting zeer onafhankelijk van elkaar groeien dan wel krimpen (zie de grafiek op de volgende pagina).² Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de overheidsbegroting ieder jaar wordt vastgesteld, terwijl de cultuurbudgetten eens in de vier jaar worden verdeeld zoals omschreven staat in de betreffende cultuurnota van die periode.

¹ Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, *Nota Kunst en Kunstbeleid* (Rijswijk: Ministerie van CRM, 1975): 39.

² De grafiek is gebaseerd op cijfers uit de Miljoennnota's van 1989 tot 2011

Ontwikkeling overheidsbegroting vs. media- en cultuurbegroting

Toch heeft de overheid zich al sinds de opkomst van de televisie actief bemoeid met de (culturele) invulling van dit medium. Het lijkt alsof het belang en de invloed van dit nieuwe medium al van begin af aan duidelijk waren, voor zowel deskundigen als politici.

In 1951 reeds werd in Nederland het eerste televisiestation geïntroduceerd. In 1956 werd er in het televisiebesluit vervolgens besloten tot een verzuild systeem met diverse omroepen: AVRO, KRO, NCRV, VARA, VPRO en NTS.

Er werd in deze jaren volop nagedacht over de invulling en functie van het nieuwe medium. Dat er cultuur op televisie uitgezonden diende te worden, daar leken alle partijen het over eens te zijn. Dit blijkt onder andere uit een verslag van het congres 'Cultuur en Televisie', gehouden op 9 mei 1964. Op dit congres kwamen de besturen van het Nederlands Cultureel Contact (NCC), de Nederlandse Jeugdgemeenschap (NJG) en het Nationaal Overleg voor Gewestelijke Cultuur (NOGC) samen om te discussiëren over de meest gewenste structuur van televisie in Nederland. Het NCC was een federatie van verenigingen op het gebied van de amateuristische kunst en de volksontwikkeling; het NOGC was een door de overheid gefinancierd overlegorgaan. Een van hun resoluties met betrekking tot de steeds groter groeiende zendtijd, luidde:

“Van culturele zijde wordt deze vergroting van zendmogelijkheid in de eerste plaats gezien als een welkome gelegenheid voor méér culturele vorming, voorlichting en instructie, aansluitend bij de toenemende behoeften van vele kringen in ons volk aan bepaalde programmastof.”³

Een van de eerste documenten waarin daadwerkelijk een beleid werd vastgelegd aangaande het uitzenden van cultuur op televisie, is de Omroepwet van 1967. Artikel 35 lid 2 van deze wet luidde:

“Iedere omroeporganisatie is verplicht haar zendtijd te gebruiken voor het uitzenden van een volledig programma, dat in redelijke onderlinge verhouding tenminste omvat onderdelen van culturele, informatieve, educatieve en verstrooide aard.”⁴

---

³Anoniem, *Cultuur en Televisie. Verslag van het congres gehouden op 9 mei 1964* (Utrecht:NCC/NJG/NOGC, 1964): 44.

⁴Emile Koelink, *Geen kunst aan. Een oriënterende studie naar het wel en wee van Kunst en Cultuur op de Nederlandse Radio en TV* (Hilversum: 1982): 12.

En in artikel 13 lid 4 stond met betrekking tot de toelatingscriteria voor omroeporganisaties:

“Zij [de omroeporganisaties] moeten in zodanige mate gericht zijn op de bevrediging van in het volk levende culturele of godsdienstige, dan wel geestelijke behoeften, dat hun uitzending uit dien hoofde geacht kunnen worden van algemeen nut te zijn.”⁵

Uit deze artikelen blijkt dat de overheid zich zo min mogelijk direct trachtte te bemoeien met de invulling of inhoud van de zendtijd; de vrijheid bij het inhoudelijk programmatisch functioneren van de toegelaten omroeporganisatie wordt in de wet namelijk uitdrukkelijk erkend.⁶ De overheid verantwoordde deze keuze door te stellen dat de aan de omroepen geboden zelfstandigheid ertoe zou leiden dat de wensen van het volk zo goed mogelijk nageleefd zouden worden (middels het principe van vraag en aanbod).⁷ Het zou kortom leiden tot de verscheidenheid die Nederlanders wensten op ‘hun’ televisie.

De overheidsbemoeienis via wetgeving had met name betrekking op het vergunningstelsel van het omroepbestel. Het was aan de overheid om te bepalen welke omroepen een vergunning kregen om uit te zenden en welke niet. De overheidsbemoeienis op dit punt bleef enigszins omstreden, maar werd gezegd gebaseerd te zijn op gelijkheid en pluriformiteit.⁸

Toch is er in de wetgeving een bescheiden vorm van cultuurbeleid te bespeuren: er wordt van de omroepen een “volledig programma”geëist, waarvan culturele programma’s deel uitmaken. De vraag reist dan al snel wat er precies verstaan wordt onder “cultureel”. Op initiatief van Van Doorn (Minister van CRM) zijn er halverwege de jaren ‘70 pogingen ondernomen om dit begrip nader te definiëren. Diverse definities

---

⁵ Ibidem.

⁶ F.J.P.M. Hoefnagel, *Wetgever en cultuur* (Zwolle: Instituut voor staats- en bestuursrecht, 1988): 160.

⁷ Ministerie van CRM, 39.

⁸ Hoefnagel, 160.

werden ter discussie gesteld, maar geen enkele werd uiteindelijk algemeen geaccepteerd en in gebruik genomen.⁹

In de jaren '70 begon in de politiek de aandacht voor kunstbeleid steeds meer te groeien. Na een eerste Discussienota Kunstbeleid in 1972, werd in 1975 de eerste Nota Kunst en Kunstbeleid uitgebracht; de eerste in een reeks van cultuurnota's, die tot op heden elke vier jaar zijn gepubliceerd. Reeds in de Nota Kunst en Kunstbeleid werd een hoofdstuk geweid aan de wisselwerking tussen massamedia en kunst. De nadruk lag vooral op de waarde die de media zouden kunnen hebben voor de cultuurparticipatie. Zo werd over een mogelijke nauwere samenwerking tussen het kunstleven en de massamedia geschreven dat de leiddraad hierbij alleen het perspectief van een ruime en noodzakelijke cultuurparticipatie kan zou kunnen zijn.¹⁰

Maar ook op het beleidsterrein van de media zat men niet stil. De Omroepwet werd in 1987 vervangen door de Mediawet. De eerder geciteerde wetgeving van de Omroepwet bleef grotendeels gehandhaafd en werd slechts op enkele punten aangescherpt. Zo werd vastgelegd dat culturele programma's 20% van het totale programma-aanbod van de omroepen uit moesten maken.¹¹

Ook in de huidige Mediawet (van 2008) wordt de term 'cultureel' niet verder gespecificeerd (artikel 14.1):

“De vereniging stelt zich blijkens haar statuten ten doel in haar programma een bepaalde, in de statuten aangeduide, maatschappelijke, culturele of godsdienstige dan wel geestelijke stroming te vertegenwoordigen en zich in haar programma te richten op de bevrediging van in het volk levende maatschappelijke, culturele of godsdienstige dan wel geestelijke behoeften.”

Gedetailleerde inhoudelijke (culturele) eisen aan programma's blijven dus uit, zowel in de beginperiode van de televisie als in het heden. Een waarschijnlijke verklaring hiervoor is het feit dat (gedrukte) media grondwettelijk zijn beschermd tegen overheidstoezicht

---

⁹ Koelink, 18-21.

¹⁰ Ministerie van CRM, 41.

¹¹ Roel Pots, *Cultuur, koningen en democraten: Overheid & cultuur in Nederland* (Zeist: A-D Druk, 2010): 408.

op de inhoud. Ondanks dat de televisie geen gedrukt medium is, is een soortgelijke regel op dit medium van toepassing: er is bepaald dat programma's niet vooraf door de overheid mogen worden beoordeeld op vorm en inhoud, zodat er geen sprake is van censuur. Daarvoor zijn de omroepen zelf verantwoordelijk.

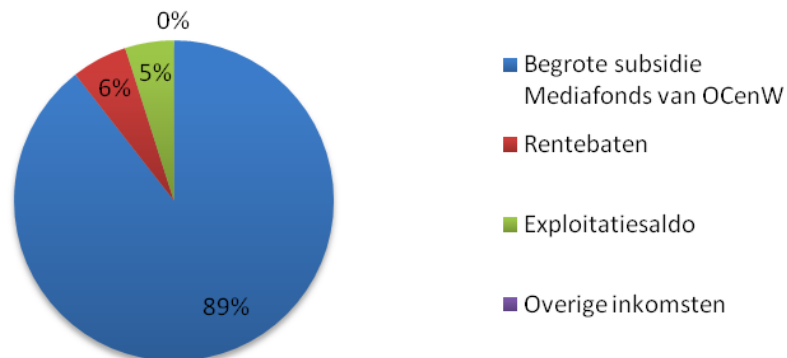
Wel zijn er door de overheid fondsen opgericht, die als doel hebben om het uitzenden van cultuur op diverse media te stimuleren. Een van de belangrijkste is het Mediafonds, dat is opgericht 1988 (toen nog onder de noemer van Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties).

Het Mediafonds

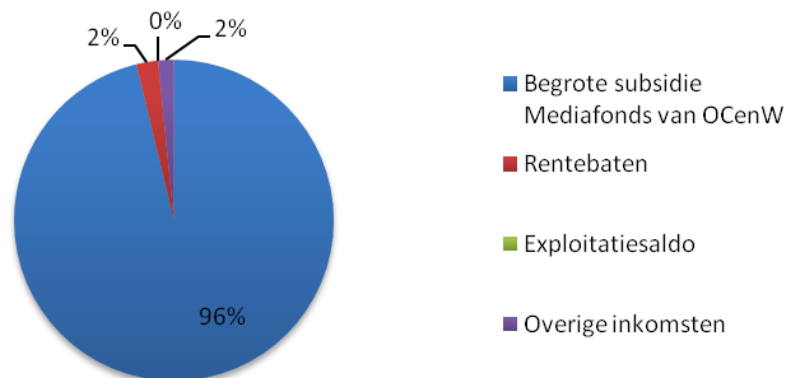
Het Mediafonds heeft als doel om het tot stand komen van culturele mediaproducties te stimuleren. Dit kan gaan om televisieprogramma's, maar ook om radioprogramma's of e-cultuurprojecten. Subsidieaanvragen bij het fonds kunnen zowel betrekking hebben op nog te ontwikkelen programma's (ontwikkelingsubsidies) als op reeds uitgewerkte concepten die alleen nog geproduceerd moet worden (productiesubsidies). Naast het verstrekken van subsidies, organiseert het Mediafonds onder andere workshops, evaluaties, masterclasses en conferenties om talent verder te ontwikkelen en de kwaliteit van programma's te bevorderen.

De totale inkomsten van het Mediafonds bestaan grofweg uit drie posten: de subsidie van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, de rentebaten en overige inkomsten. Ook de overbrenging van het exploitatiesaldo van het vorige jaar speelt sommige jaren mee. De overheidssubsidie is door de jaren heen verreweg de belangrijkste inkomstenbron gebleven. Dat is duidelijk te zien in onderstaande cirkeldiagrammen, waarin de inkomensverdeling van het Mediafonds is weergegeven voor respectievelijk 1990 en 2010.

Verdeling inkomsten Mediafonds 1990

Verdeling inkomsten Mediafonds 2010

Belangenverstrengeling?

Dat de overheid zo'n aanmerkelijk belang heeft in het bestaan van het Mediafonds, is enerzijds logisch. Het fonds is immers opgericht door de overheid, om daarmee een zo objectief mogelijk adviesorgaan te creëren dat oordeelt over subsidieaanvragen. Aan de andere kant kan ook gesteld worden dat deze financiële afhankelijkheid een zekere invloed van de overheid op het Mediafonds in de hand werkt. De overheid kan het Mediafonds bijvoorbeeld sturen in haar bezigheden door voorwaarden te stellen aan de jaarlijkse subsidie, of door het verhogen dan wel verlagen van deze subsidie.

Tevens is het feit dat het fonds door de overheid (de minister) zelf is benoemd, een reden om te twijfelen aan de objectiviteit van het fonds. Op die manier zou de overheid namelijk nog steeds invloed kunnen uitoefenen op de bezigheden van het fonds. Echter, het Mediafonds is volledig afhankelijk van de initiatieven die door de omroepen zelf worden aangedragen. Het initiatief blijft daarmee dus bij de omroepen liggen; er wordt hen niets opgelegd door het fonds.

Ontwikkelingen binnen het Mediafonds

De beginjaren

In de beginjaren van het toen nog geheten “Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties” heeft het fonds in de eerste plaats gewerkt aan haar naamsbekendheid, zowel onder subsidieaanvragers als onder luisteraars/kijkers van radio- en televisieprogramma’s. Veel mensen dachten in eerste instantie dat het fonds alleen avant-gardistische initiatieven zou ondersteunen. In een aantal jaren is het fonds erin geslaagd om zich van dit “exclusieve” imago te ontdoen en algemene bekendheid te creëren. Tevens werd direct een actieve start gemaakt met het ontwikkelen en organiseren van eigen activiteiten ter bevordering van de radio- en televisiecultuur. Het fonds nam daarnaast deel aan diverse overleggen; onder andere met de afzonderlijke culturele afdelingen van de omroepen om eventuele samenwerking af te stemmen.

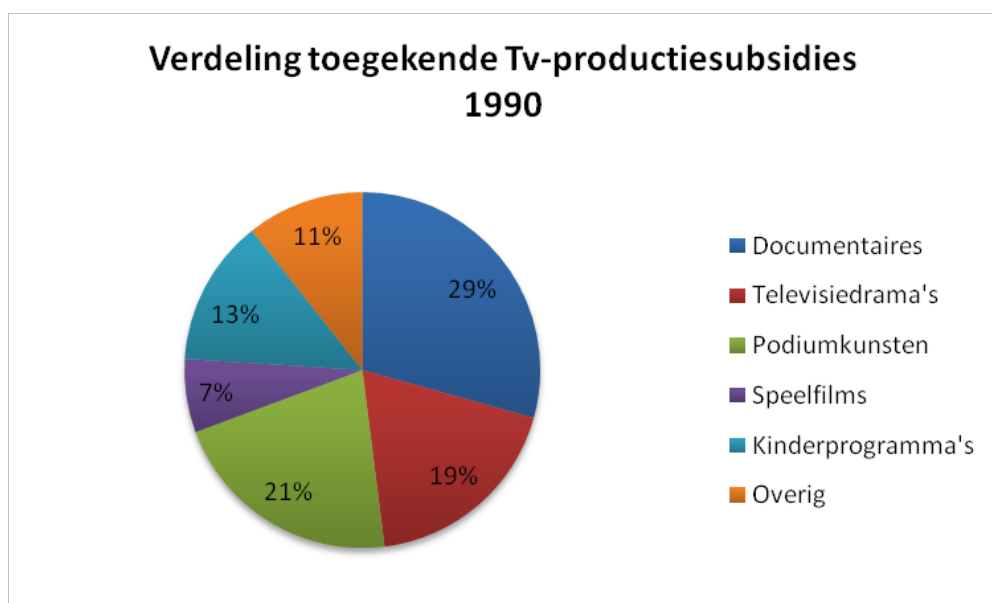
Logischerwijs is in de eerste jaren het aantal subsidieaanvragen sterk toegenomen. Niet alle aangevraagde subsidies werden echter toegekend. Als uitgangspunt nam het bestuur van het fonds dat: “... radio en televisie massamedia zijn en dat dus voor de aangeboden culturele programma’s daarop aansluitende criteria moeten gelden.”¹² Daarnaast moesten de te subsidiëren projecten leiden tot een “bijzonder cultureel programmaonderdeel” van Nederlandse origine: unieke concepten kregen voorrang op de minder unieke. Oordelen over het al dan niet “hoogwaardig artistieke karakter” werden geveld door een externe deskundige. De uiteindelijke beslissing lag bij het bestuur. Al deze kwaliteitscriteria waren vastgelegd in de statuten van het fonds. De interpretatie van de criteria bleef echter subjectief. Om de oordelen objectiever te maken, is besloten om de adviescommissies een wisselende samenstelling te laten hebben. Zo trachtte men een smaakmonopolie te voorkomen.

---

¹² Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties, *Jaarverslag 1990* (1991): 7.

Eind 1990 was er voor een aantal categorieën subsidieaanvragen een vaste verhouding voor subsidiëring ontstaan. Voor televisiedocumentaires van bijzondere aard was deze verhouding bijvoorbeeld 1:3 (aanvrager : fonds).¹³ Ook op logistiek gebied kon het fonds steeds beter haar draai vinden. Zo werden er voorgedrukte aanvraagformulieren ontworpen en werd er voor het eerste gewerkt met vaste inleverdata. Dit resulteerde in een behandelingstermijn van minder dan zes weken.

Opvallend in de subsidieaanvragen van 1990 was het geringe aanbod van televisieregistraties van toneel- en balletvoorstellingen. Ook het geheel uitblijven van subsidieaanvragen voor televisieprogramma's op het gebied van jazz, pop en musical is opmerkelijk. Concertregistraties van klassieke muziek werden namelijk niet zelden aangevraagd. De categorieën Documentaires was het grootst, met 23 uur aan gesubsidieerde programma's.¹⁴

In de Cultuurnota van 1993-1996 wordt aandacht besteed aan de manieren waarop de komende jaren een substantieel en veelkleurig programma-aanbod zal worden gecreëerd door de omroepen. Wanneer de kwaliteit van het aanbod ter sprake komt, wordt het Stimuleringsfonds aangehaald. De minister geeft aan het Stimuleringsfonds "een adequaat gebleken instrument" te vinden en stelt haar subsidie veilig.¹⁵

¹³ Ibidem, 12.

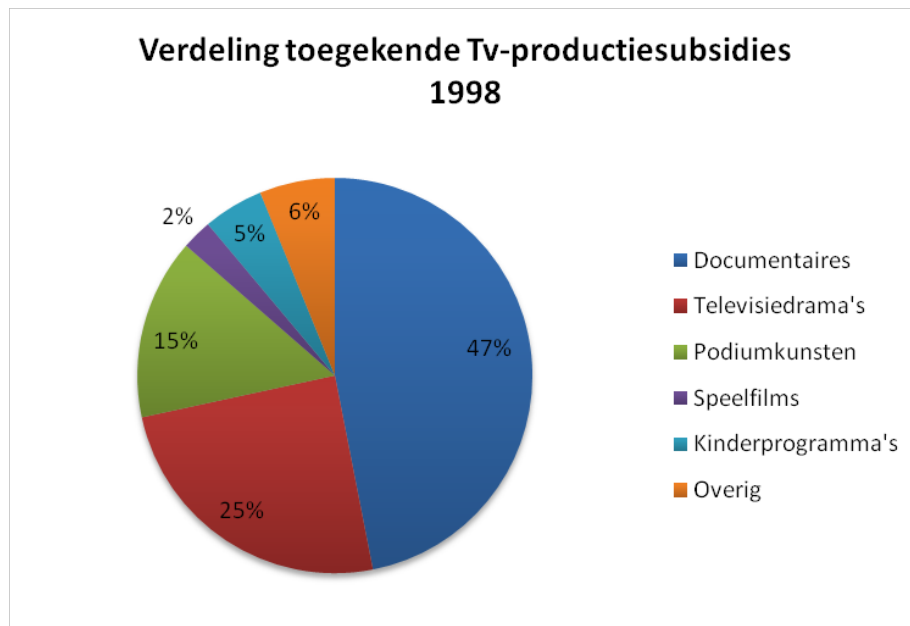
¹⁴ Ibidem, 33.

¹⁵ Ministerie van OCenW. *Cultuurnota 1993-1996: Investeren in Cultuur* (Den Haag: Sdu Uitgeverij, 1992): 63.

Eind jaren '90

In 1998 vierde het Stimuleringsfonds haar tienjarige bestaan. Een belangrijke verandering in de besluitvorming ten opzichte van de beginjaren, was het invoeren van vastgestelde budgetten per programmacategorie (segmentering). Deze segmentering was enerzijds gebaseerd op een gewogen gemiddelde uit eerdere jaren en anderzijds op beleidsmatige overwegingen.¹⁶ Zodra een budget in de loop van het jaar was verbruikt, werden er binnen die categorie geen subsidieaanvragen meer goedgekeurd. Eventueel restbudget werd verdeeld over de lopende subsidieverzoeken.

Het totale aantal toegewezen subsidieaanvragen (voor alle media) was inmiddels bijna verdriedubbeld ten opzichte van de beginjaren van het fonds. Voor de televisie werden er in 1998 81 televisieprogramma's gesubsidieerd. De grootste categorie hierbinnen was Documentaires, met ruim 36 uur zendtijd. Ook dit jaar ontbreekt een toneelregistratie. De categorie Televisiedrama's is daarentegen gegroeid.¹⁷

Ook in de Cultuurnota van 1997-2000 wordt deze groei van de podiumkunstregeraties genoemd. Daarbij wordt opgemerkt dat niet langer alleen de volledige registraties, maar ook korte fragmenten en nieuwsitems steeds meer worden beschouwd als bijdrage aan een representatief beeld van de podiumkunsten in Nederland. Ook wordt toegegeven dat niet elke podiumkunstvoorstelling geschikt lijkt te zijn voor televisie. Over het

¹⁶ Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties, *Jaarverslag 1998* (1999): 11.

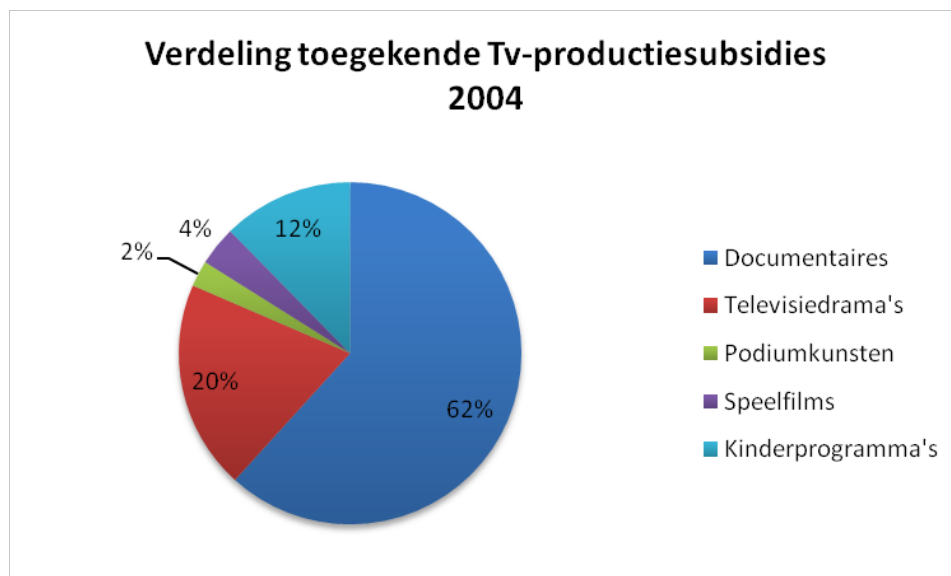
¹⁷ *Ibidem*, 15-36.

Stimuleringsfonds wordt vastgesteld dat zij in de afgelopen periode een belangrijke rol heeft gespeeld bij de invulling van het programmavoorschrift door de publieke zendgemachtigden. Opnieuw een positief oordeel.¹⁸

Begin 21^e eeuw

De opkomst van computers en internet is in het begin van de 21^e eeuw een voldongen feit. Het is dan ook niet opmerkelijk dat dit nieuwe medium ook onder de aandacht raakte bij de overheid en het Mediafonds. Naast de gebruikelijke subsidies voor radio- en televisieproducties, maakte het Mediafonds vanaf nu ook geld vrij voor de subsidie van internetprojecten, ook wel e-cultuurprojecten genoemd. De eerdergenoemde budgetsegmentering bij het toekennen van de subsidies bleef behouden.

Over de televisie-productiesubsidies kan opgemerkt worden dat in 2004 opmerkelijk weinig aanvragen werden ingediend binnen de categorie Podiumkunsten (slechts 85 gesubsidieerde minuten zendtijd). De categorie Documentaires is opnieuw het meest populair, met ruim 39 uur gesubsidieerde zendtijd, en beslaat inmiddels meer dan de helft van alle programma's.¹⁹

In de cultuurnota 2001-2004 schrijft de minister de oproep tot een betere samenwerking tussen de podiumkunsten en de omroepen te ondersteunen. Hij kondigt aan te willen werken aan een betere rechtenregeling, om daarmee de kosten voor het

¹⁸ Ministerie van OCenW, *Cultuurnota 1997-2000: Pantser of Ruggengraat* (Den Haag: Sdu Uitgeverij, 1996): 18-19.

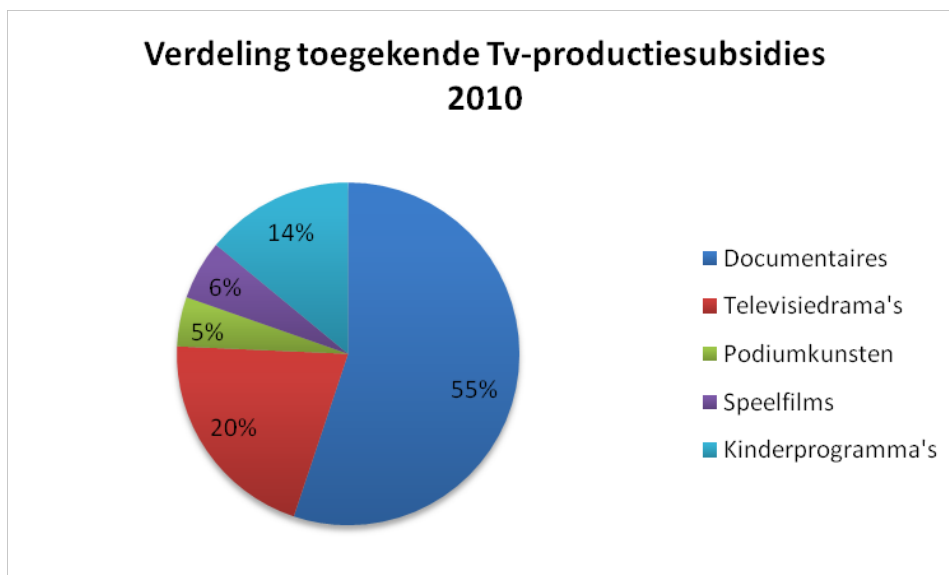
¹⁹ Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties, *Jaarverslag 2004* (2005): 26.

uitzenden van culturele producties te verlagen. Tevens benadrukt de minister dat het Stimuleringsfonds meer ruimte moet creëren voor maatschappelijk geëngageerde documentaires en voor vernieuwende programma's en activiteiten in het algemeen.²⁰

Recente ontwikkelingen Mediafonds

In 2008 veranderde kreeg het fonds een nieuwe naam. Het fonds was inmiddels niet langer gericht op de omroepen alleen, maar ook op nieuwe media. Daartoe besloot men tot de nieuwe naam: Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Mediaproducties. Roepnaam: Mediafonds. Het fonds werd weliswaar in een nieuw jasje gestoken, maar de doelstellingen bleven zo goed als ongewijzigd. Wel werd er een nieuw 'potje' gecreëerd voor de subsidiëring van games. Met deze subsidie beoogde het fonds de artistieke kwaliteiten van games te bevorderen en de samenwerking tussen kunstenaars, vormgevers, animatoren, gameontwikkelaars en (culturele) instellingen te bevorderen.²¹

Op het moment van schrijven dateert het meest recente jaarverslag van het Mediafonds uit 2010. Ook in dit jaar overheersen de documentaires in het totaal aan toegekende productiesubsidies voor televisie. Wel zijn er in dit jaar meer projecten gesubsidieerd in de categorie Podiumkunsten; vijf dansfilms in totaal.²²

In de cultuurnota 2005-2008 verklaart het ministerie van OCenW dat ze positief staan tegenover de verruiming van de focus van het Mediafonds in de richting van de nieuwe

²⁰ Ministerie van OCenW, *Cultuurnota 2001-2004: Cultuur als Confrontatie* (Den Haag, 2000): 21.

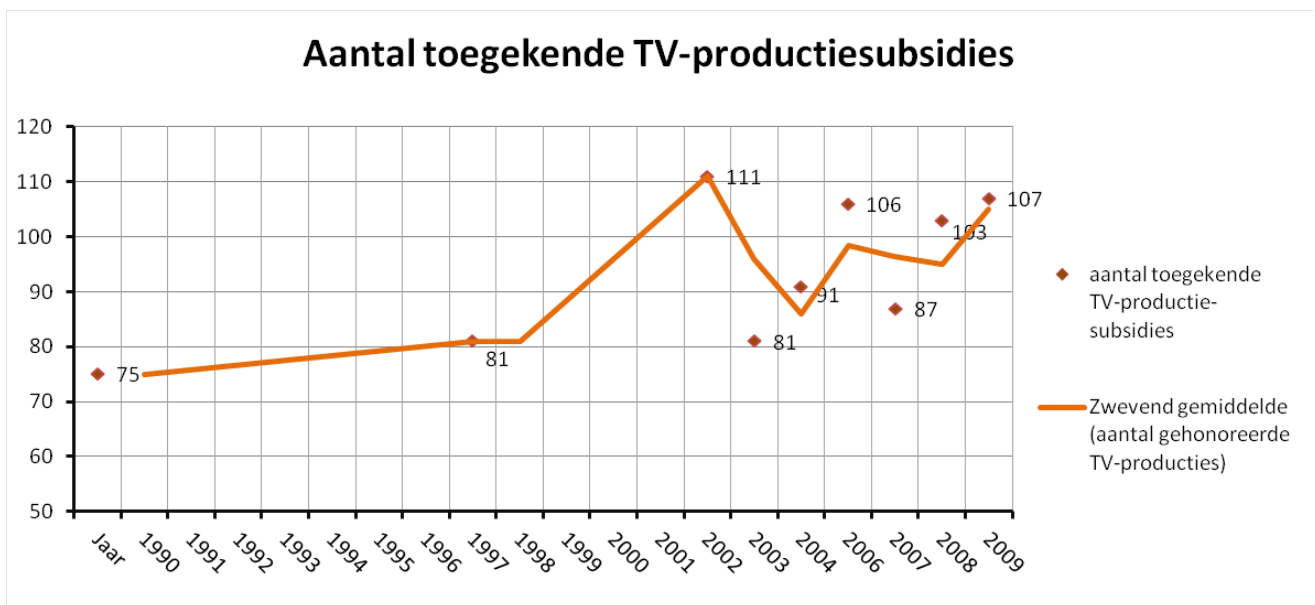
²¹ Mediafonds, *Jaarverslag 2008* (Amsterdam: Calff & Meischke B.V., 2009): 29.

²² Mediafonds, *Jaarverslag 2010* (Amsterdam, 2011): 25-31.

media. In de cultuurnota van 2009-2012 behoren innovatie en e-cultuur zelfs tot de speerpunten van het cultuurbeleid. Over het Mediafonds zelf wordt in de laatste nota opmerkelijk genoeg niets geschreven.

Trends

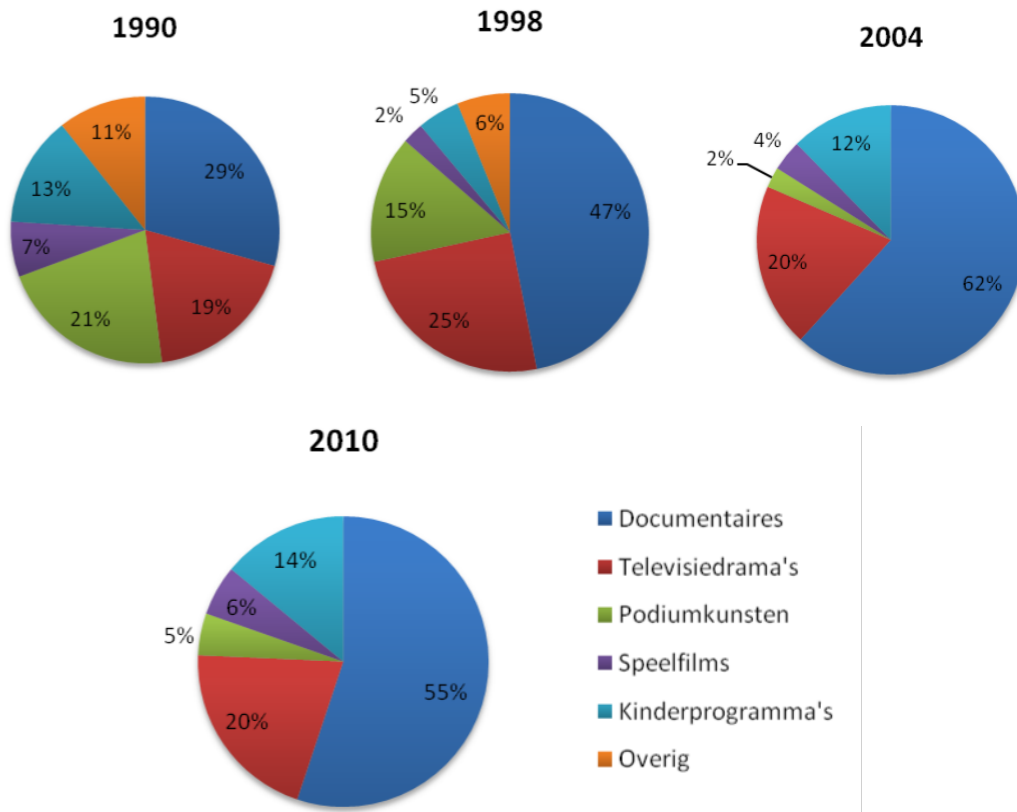
Wanneer we het totale aantal toegewezen productiesubsidies voor de televisie door de jaren heen vergelijken, ontstaat het volgende beeld:

Opvallend is dat het aantal gesubsidieerde Tv-programma's niet ieder jaar is vermeerderd. Over het geheel genomen is er wel een groei waarneembaar, zoals blijkt uit de trendlijn in bovenstaande grafiek. Dat het totale aantal schommelt, hangt af van meerdere factoren. Ten eerste is het Mediafonds afhankelijk van de aanvragen die worden ingediend. Indien er minder aanvragen voor Tv-programma's worden gedaan, kan en mag het fonds zich daar slechts bij neerleggen. Tevens is de subsidiëring van Tv-programma's niet de enige uitgavenpost van het fonds. Het zou goed kunnen dat de onderlinge verhouding tussen de uitgavenposten is gewijzigd door de jaren heen. Daarnaast kan ook de kanttekening gemaakt worden dat het niet realistisch is om te verwachten dat het aantal culturele Tv-programma's oneindig zal blijven groeien. Op een bepaald punt zijn er eenvoudigweg "genoeg" van deze programma's.

Om een goed overzicht te krijgen van de genre-ontwikkelingen binnen de Tv-productiesubsidies, staan alle vier de cirkeldiagrammen hieronder nog eens op een rij:

Wat direct opvalt in bovenstaande reeks diagrammen, is dat het Stimuleringsfonds in de beginsituatie een extreem gelijke subsidieverdeling kende. In ruim 20 jaar is deze verdeling scheef getrokken; met de categorie Documentaires als duidelijke winnaar. Wellicht hangt dit samen met het verzoek aan het fonds in de cultuurnota 2001-2004 om meer ruimte te creëren voor maatschappelijk geëngageerde documentaires.

Ook met de categorie podiumkunsten is iets opmerkelijk aan de hand. In de beginjaren van het fonds waren er nog een aanzienlijk aantal aanvragen voor podiumkunstenregistraties binnen gekomen. Tegenwoordig mag het fonds blij zijn met iedere aanvraag die binnenkomt. Als algemene trend kan vastgesteld worden dat de podiumkunsten samen met de speelfilms onderin de ranglijst staan.

Conclusie

Uit het onderzoek is gebleken dat de overheid zich niet direct bemoeit met de inhoudelijke programmering van de omroepen. Dat houdt in dat zij ook over de culturele invulling van het totale programma-aanbod bijna niets te zeggen heeft. Na een aantal jaren waarin de omroepen zelf de subsidies beheerden voor het bekostigen van culturele Tv-programma's, besloot de overheid hier een orgaan voor op te richten: het Mediafonds (voorheen: Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties). Via dit fonds werden subsidies verstrekt voor het ontwikkelen en produceren van (culturele) televisieprogramma's.

Het Mediafonds bewaakt en vergroot daarnaast de kwaliteit van culturele programma's door het organiseren van allerlei activiteiten. Het Mediafonds, en daarmee indirect ook de overheid, mag geen programma's of initiatieven opleggen aan de omroepen, en is dus volledig afhankelijk van het initiatief van de omroepen zelf. Het Mediafonds is sinds haar oprichting de belangrijkste speler geweest in het stimuleren van het uitzenden van cultuur op televisie. De overheid is enthousiast over de werkzaamheden die het fonds heeft verricht, en stimuleert deze met subsidies.

Het aantal productiesubsidies dat het Mediafonds heeft verstrekt voor Tv-programma's, is in 20 jaar gemiddeld genomen gegroeid, al ging dit wel met hikken en stoten. De verdeling van de subsidies over de diverse Tv-genres, is in de loop der jaren veranderd. Waar men begon met een redelijk gelijke verdeling, overheersen tegenwoordig de documentaires (55%). Het Mediafonds blijft zich ieder jaar inzetten om het doen van aanvragen voor andere, minder populaire genres te stimuleren.

Dit systeem heeft er al met al toe geleid dat we in Nederland beschikken over een zeer gevarieerd en rijk cultureel programma-aanbod van de omroepen, dat ten minste 20% beslaat van de totale programmering.

Literatuur

- Anoniem. *Cultuur en Televisie: Verslag van het congres gehouden op 9 mei 1964*. Utrecht: NCC/NJG/NOGC, 1964.
- Hoefnagel, F.J.P.M. *Wetgever en cultuur*. Zwolle: Instituut voor staats- en bestuursrecht, 1988.
- Koelink, E. *Geen kunst aan. Een oriënterende studie naar het wel en wee van Kunst en Cultuur op de Nederlandse Radio en TV*. Hilversum: 1982.
- Mediafonds. *Jaarverslag 2008*. Amsterdam: Calff & Meischke B.V., 2009.
- Mediafonds. *Jaarverslag 2009*. Amsterdam: Calff & Meischke B.V., 2010.
- Mediafonds. *Jaarverslag 2010*. Amsterdam: Calff & Meischke B.V., 2011.
- Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk. *Nota Kunst en Kunstbeleid*. Rijswijk: Ministerie van CRM, 1975.
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. *Cultuurnota 1993-1996: Investeren in Cultuur*. Den Haag: Sdu Uitgeverij, 1992.
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. *Cultuurnota 1997-2000: Pantser of Ruggengraat*. Den Haag: Sdu Uitgeverij, 1996.
- Pots, R. *Cultuur, koningen en democraten: Overheid & cultuur in Nederland*. Zeist: A-D Druk, 2010.
- Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. *Jaarverslag 1990*. Amsterdam: 1991.
- Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. *Jaarverslag 1998*. Eindhoven: Lecturis, 1999.
- Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. *Jaarverslag 2003*. Amsterdam: Calff & Meischke B.V., 2004
- Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. *Jaarverslag 2004*. Amsterdam: Calff & Meischke B.V., 2005.
- Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. *Jaarverslag 2006*. Amsterdam: Calff & Meischke B.V., 2007.
- Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. *Jaarverslag 2007*. Amsterdam: Calff & Meischke B.V., 2008.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.